

відносяться, на наш погляд, до числа першочергових, при вирішенні проблеми підвищення конкурентоспроможності можуть бути успішно здійснені тільки за умови розробки міжнародних програм розвитку міжнародної спеціалізації і кооперації виробництва в окремих галузях економіки.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Реформування національних систем стандартизації, сертифікації та акредитації спрямоване на підтримку вітчизняного виробництва та захист конституційних прав громадян на споживання безпечної та якісної продукції і базується на прагненні України до інтеграції у світову економіку, вступу у Світову організацію торгівлі, реалізацію Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу.

Всі існуючі в Україні національні та регіональні стандарти мають бути добровільними. Виняток можливий лише для тих стандартів, які спрямовані на захист національної безпеки, життя та здоров'я людей, тварин та рослин, зовнішнього середовища та на попередження недобросовісної

практики, але й ці стандарти мають бути повністю замінені міжнародними до 2011 року.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарян Е. М. Международный маркетинг. Киев: ИСМО МО Украины, НВФ "Студцентр", 1998, 200 с.
2. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посібник/ І.З.Должанський, Т.О.Загорна.- К.: ЦНЛ, 2006.- 384 с.
3. Р. А. Фатхутдинов Разработка управленческого решения. – Изд-во: Бизнес-школа Интел-Синтез, 1999. - 240 с.
4. Соснін О. Захист національного товаровиробника як основна складова національної безпеки // Вісник НДФІ, №12, 2002р., с.21-24
5. Соколенко С. І. Глобалізація і економіка України. – К. : Логос, 2003. – 341с.
6. Мережко Н.В. Сертифікація товарів і послуг: Підручник – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 298с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Дейнека О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 65.011

ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ ОЦІНКИ ВИТРАТ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНОГО АНАЛІЗУ ВИРОБУ НА МЕБЛЕВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Слюсаренко О.В., здобувач (ХНАМГ)

Автором розглянуто практичний приклад використання запропонованої теоретичної моделі оцінки витрат при проведенні функціонально-вартісного аналізу. Розроблена модель дозволяє аналізувати разом з витратами на виробництво будь-якого об'єкту витрати на капітал, що безпосередньо пов'язані з цим об'єктом. Запропонований підхід апробовано на прикладі виробу меблевого виробництва.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. За умов зростаючої конкуренції на ринку, вступу до СОТ, посилення кризових явищ в економіці вітчизняні підприємства галузі шукають нові підходи до оптимізації витрат на виробництво продукції, оскільки ціна є одним з найважливіших чинників при прийнятті рішень щодо придбання товару. Як правило традиційні підходи до зниження витрат на

виробництво не дають значних результатів, оскільки знайдені таким чином резерви вже використані. Керівники підприємств шукають інші можливості оптимізації витрат, у тому числі з використанням системних підходів до управління витратами, серед яких визначне місце посідає функціонально - вартісний аналіз (ФВА). Потенціал використання такої технології оптимізації витрат для виробництва меблів обумовлюється тим фактом, що меблі є

«дизайнерським» та «конструкторським» продуктом, а значить використання того чи іншого дизайнерського та інженерного рішення є ключовим у формуванні його собівартості. У цілому згідно [1, стор. 126] використання ФВА на передпроектному, проектному етапах та етапі підготовки виробництва дає змогу зменшити собівартість виробу до 30%, на функціонуючому виробництві – до 10%, в експлуатації – до 15%. Як результат - використання ФВА на підприємствах меблевої галузі дає можливість отримати достатньо значне зниження витрат при збереженні споживчої цінності продукту. Важливим питанням при проведенні ФВА на підприємствах галузі є оцінка витрат для проведення аналізу, оскільки це значною мірою впливає на вибір ділянки оптимізації, і, як результат, на ефективність отриманих рішень та ефективність використання задіяних у проведенні ФВА ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланнями на джерела. У літературі відсутній єдиний методичний підхід до оцінки витрат на реалізацію функцій. Так Чумаченко Н.Г., Дегтяренко В.М., Ігумнов Ю.С. для оцінки функціональних витрат рекомендують використовувати повну собівартість, розподілену на матеріальні носії [1, стор. 127]. Майданчик Б.І. вказує на можливість включення у витрати як прямих витрат (чи прямих матеріальних витрат), так і прямих та непрямих витрат, у підтвердження чого приведена класифікація функціональних витрат за критерієм «повнота обліку калькуляційних статей» (прямі, прямі на непрямі) [2]. Сосновський Я.Ш., Ткаченко П.Г. стверджують, що витрати на реалізацію функцій у більшості випадків ототожнюються з прямими витратами на виробництво елементів-носіїв цих функцій [3, стор. 58]. Бриль А.Р. приводить класифікацію витрат на стадіях розробки, виробництва та експлуатації виробів, при цьому основним показником вважає виробничу собівартість [4, стор. 37]. Також у роботі зазначена доцільність включення в оцінку витрат вартості капітальних витрат та витрат на дослідницько-конструкторські розробки.

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Поряд з вищезазначеним у науковій і практичній літературі відсутній підхід, що дозволяв би разом з «явними» витратами (собівартість) розглядати «неявні» витрати (витрати капіталу та інші) для оцінки функціональних витрат.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – оцінка практичної цінності запропонованої автором методики на прикладі виробу меблевого виробництва. Об'єкт дослідження – запропонована автором теоретична модель оцінки витрат при проведенні функціонально – вартісного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових

результатів. Автором запропонована наступна теоретична модель оцінки витрат при проведенні функціонально – вартісного аналізу:

$$B(F_i) = [C(F_i) - A(F_i)] + BK_{на}(F_i) + BK_{оа}(F_i), \quad (1)$$

де $B(F_i)$ – витрати на реалізацію i -ї функції,
 $C(F_i)$ – собівартість реалізації i -ї функції,
 $A(F_i)$ – амортизація операційних активів, що входить в собівартість реалізації i -ї функції,
 $BK_{на}(F_i)$ – витрати капіталу на необоротні операційні активи, що задіяні в реалізації i -ї функції,
 $BK_{оа}(F_i)$ – витрати капіталу на оборотні активи, що задіяні в реалізації i -ї функції.

Сутність запропонованого підходу полягає у включенні у витрати на реалізацію функцій витрат на капітал (з відповідною корекцією собівартості). Витрати на капітал є альтернативною вартістю іммобілізованого капіталу та мінімально необхідною платою акціонерам за ризики інвестування в капітал. До того ж витрати на капітал є складовою частиною економічної додаткової вартості (EVA, Economic Value Added), що є більш адекватною оцінкою ефективності функціонування компанії, підрозділу, продукту на ін., аніж прибуток.

Витрати капіталу на необоротні операційні активи оцінюються за формулою:

$$BK_{на}(F_i) = \sum [HA_j \times \omega_j(F_i)] \times WACC, \quad (2)$$

де HA_j – балансова (залишкова) вартість j -го необоротного активу, що задіяний у реалізації i -ї функції,

$\omega_j(F_i)$ – доля j -го необоротного активу, що припадає на одиницю i -ї функції,

WACC – середньозважена вартість капіталу.

Доля j -го необоротного активу, що припадає на одиницю i -ї функції, оцінюється виходячи з найбільш адекватного показника, що характеризує ступінь участі необоротного активу у виготовленні матеріального носія (машинний час, об'єм переробки у натуральному вимірі та ін.) та ступені участі матеріального носія у реалізації i -ї функції.

Витрати капіталу на оборотні операційні активи оцінюються за формулою:

$$BK_{оа}(F_i) = [TMЗ(F_i) + HЗВ(F_i) + ГП(F_i)] \times WACC$$

де $TMЗ(F_i)$ – запаси сировини, матеріалів, що задіяні у реалізації i -ї функції,

$HЗВ(F_i)$ – запаси в незавершеному виробництві, що задіяні у реалізації i -ї функції,

$ГП(F_i)$ – запаси готової продукції, що задіяні у реалізації i -ї функції.

Детально з теоретичною моделлю можна ознайомитися у [5].

У якості виробу меблевого виробництва, на основі якого проведена апробація запропонованого підходу, вибрано підлокітник NOWA W з дерев'яною накладкою, що використовується у виробництві крісел для керівників. Малюнок готового виробу з підлокітником NOWA W з дерев'яною накладкою показаний на рис.1.

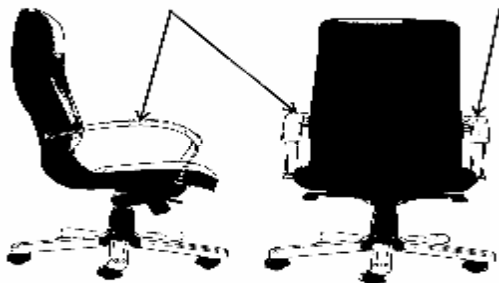

Рисунок 1 - Крісло з підлокітником NOWA W з дерев'яною накладкою.

Підлокітник NOWA W з дерев'яною накладкою складається з саме металічного підлокітника, накладки та гвинтів, що забезпечують кріплення накладки на металічному підлокітнику. Металічний підлокітник являє собою два паралельних прутка, з'єднаних за допомогою відрізків металевої меблевої труби, та двох приварених пластин з отворами, що слугують для кріплення накладки. Виріб кріпиться на кріслі через зазначені відрізки меблевої труби за допомогою гвинтів.

Структурно-елементна модель виробу приведена на рис.2.

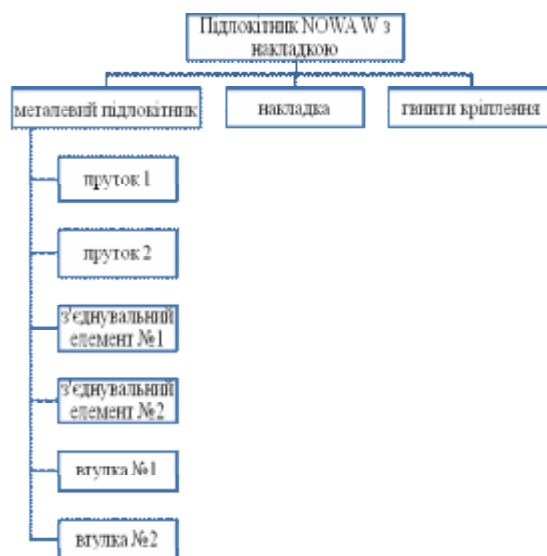

Рисунок 2 - Структурно-елементна модель підлокітника NOWA W з дерев'яною накладкою.

Головною функцією об'єкту є «підтримка ліктів» людини, що сидить у кріслі, та «посилення кріплення спинки / сидіння каркасу» крісла. Другорядною функцією об'єкту є «естетична» функція (доповнює зовнішній вигляд крісла). На основі розуміння головної та другорядної функцій сформульовані внутрішньооб'єктні функції виробу (див. табл.1).

Таблиця 1

Внутрішньооб'єктні функції підлокітника NOWA W з дерев'яною накладкою

Матеріальний носій	Функція	
	Основна	допоміжна
Пруток 1, пруток 2		з'єднує втулку 1, втулку 2
		слугує опорою для дерев'яної накладки вкритий Ni-Cr декоративним покриттям
З'єднувальний елемент 1, 2		з'єднує пруток 1, пруток 2
		слугує точкою кріплення дерев'яної накладки вкритий Ni-Cr декоративним покриттям
Втулка 1, втулка 2	з'єднує підлокітник зі спинкою / сидінням каркасу крісла	з'єднує пруток 1, пруток 2 з закріпленою на них дерев'яною накладкою
		вкрита Ni-Cr декоративним покриттям
Дерев'яна накладка	слугує безпосередньою опорою ліктів	естетична та ергономічна форма, дерев'яна текстура, вкрита лаком
Гвинти кріплення		скріплює дерев'яну накладку та металічний підлокітник

Оцінка витрат на виробництво підлокітника NOWA W з дерев'яною накладкою для ФВА проведена по технологічній собівартості (прямі витрати та накладні витрати виробничих дільниць). Причина такого підходу полягає у «спірній» базі розподілу загальновиробничих накладних витрат, що може спричинити до некоректних висновків у результаті проведення функціонально - вартісного аналізу. Оцінка стандартної собівартості виробу та

собівартості з урахуванням витрат капіталу на необоротні та оборотні операційні активи (в таблиці – собівартість*) приведена в табл.2. У таблиці також зазначено середній строк амортизації необоротних активів, задіяних у виробництві кожного з матеріальних носіїв (головним чином основного технологічного обладнання, на якому безпосередньо виробляються зазначені частини виробу).

Собівартість виробу та його матеріальних носіїв

Матеріальний носій	Собівартість, грн				Строк амортизації необоротн. активів, років	Сумма активів на матеріальний носій, грн		Собівартість*, грн
	прямі матеріали	інші виробничі витрати	Всього	т.ч. у амортизації		необоротних	оборотних	
Пруток 1	1,699	1,888	3,586	0,791	10	7,907	0,283	4,843
Пруток 2	1,699	1,888	3,586	0,791	10	7,907	0,283	4,843
З'єднувальний елемент 1	0,325	0,462	0,787	0,049	4,5	0,219	0,027	0,800
З'єднувальний елемент 2	0,325	0,462	0,787	0,049	4,5	0,219	0,027	0,800
Втулка 1	1,625	1,105	2,730	0,137	5,5	0,751	0,095	2,805
Втулка 2	1,625	1,105	2,730	0,137	5,5	0,751	0,095	2,805
Дерев'яна накладка	10,382	0,000	10,382	0,000	---	---	1,730	10,814
Гвинти кріплення	0,157	0,058	0,215	0,039	1,5	0,059	0,007	0,192
Всього	17,837	6,967	24,804	1,991		17,812	2,547	27,903

Прийнята у розрахунку середньозважена вартість капіталу становить 25%.

Оцінка витрат на реалізацію функцій (з використанням звичайного та запропонованого підходів), цінності функцій, показника «цінність функції мінус вартість реалізації» (з використанням звичайного та запропонованого підходів до оцінки витрат на реалізацію функцій), пріоритетність аналізу функцій приведена в табл.3.

Аналіз результатів оцінки собівартості та цінності функцій свідчить:

1. При використанні у якості витрат на реалізацію функцій стандартної собівартості об'єктами подальшого аналізу стали наступні функції з відповідним пріоритетом:

а. естетична та ергономічна форма, дерев'яна текстура, вкрита лаком (дерев'яна накладка) : -8,1% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

б. вкритий Ni-Cr декоративним покриттям (пруток 1, прутки 2): -6,6% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

с. з'єднує втулку 1, втулку 2 (пруток 1, прутки 2): -5,6% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

д. вкрита Ni-Cr декоративним покриттям (втулка 1, втулка 2): -3,6% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

е. з'єднує прутки 1, прутки 2 з закріпленою на них дерев'яною накладкою (втулка 1, втулка 2): -2,7% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

ф. вкритий Ni-Cr декоративним покриттям (з'єднувальний елемент 1, 2): -1,6% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

г. слугує точкою кріплення дерев'яної накладки (з'єднувальний елемент 1, 2): -1,6% різниці цінності функції та вартості її реалізації.

Функції а.- с. є обов'язковими, д.- г. - бажаними для подальшого аналізу.

2. При використанні у якості витрат на реалізацію функцій витрат з урахуванням витрат капіталу на операційні активи об'єктами подальшого аналізу стали наступні функції з відповідним пріоритетом:

а. вкритий Ni-Cr декоративним покриттям (пруток 1, прутки 2): -8,9% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

б. з'єднує втулку 1, втулку 2 (пруток 1, прутки 2): -7,9% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

с. естетична та ергономічна форма, дерев'яна текстура, вкрита лаком (дерев'яна накладка) : -6,3% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

д. вкрита Ni-Cr декоративним покриттям (втулка 1, втулка 2): -3,0% різниці цінності функції та вартості її реалізації,

е. з'єднує прутки 1, прутки 2 з закріпленою на них дерев'яною накладкою (втулка 1, втулка 2): -2,0% різниці цінності функції та вартості її реалізації.

Функції а.- с. є обов'язковими, д.- е. - бажаними для подальшого аналізу.

Таблиця 3

Оцінка показників собівартості та цінності функцій

Матеріальний носій	Функція	Собівартість функції (стандартна)			Цінність функції, % від виробу	Цінність функції – собіварт. (стандартна), % від виробу	Пріоритетність аналізу (стандартна собіварт.)	Собівартість* функції			Цінність функції – собіварт.*, % від виробу	Пріоритетність аналізу (собіварт.*)
		% від мат. носія	грн	% від виробу				% від мат. носія	грн	% від виробу		
1	2	3	4	5	6	6-5	8	9	10	11	6-11	13
Пруток 1, пруток 2	з'єднує втулку 1, втулку 2	40	2,869	11,6	6,0	-5,6	3	40	3,875	13,9	-7,9	2
	служить опорою для дерев'яної накладки	20	1,435	5,8	5,0	-0,8		20	1,937	6,9	-1,9	
	вкритий Ni-Cr декоративним покриттям	40	2,869	11,6	5,0	-6,6	2	40	3,875	13,9	-8,9	1
З'єднувальний елемент 1, 2	з'єднує пруток 1, пруток 2	15	0,236	1,0	1,0	0,0		15	0,240	0,9	0,1	
	служить точкою кріплення дерев'яної накладки	60	0,945	3,8	2,0	-1,8	7	60	0,960	3,4	-1,4	
	вкритий Ni-Cr декоративним покриттям	25	0,394	1,6	0,0	-1,6	6	25	0,400	1,4	-1,4	
Втулка 1, втулка 2	з'єднує підлокітник зі сп / сид каркасу крісла	35	1,911	7,7	15,0	7,3		35	1,963	7,0	8,0	
	з'єднує пруток 1, пруток 2 з закріпленою на них дерев'яною накладкою	35	1,911	7,7	5,0	-2,7	5	35	1,963	7,0	-2,0	5
	вкрита Ni-Cr декоративним покриттям	30	1,638	6,6	3,0	-3,6	4	30	1,683	6,0	-3,0	4
Дерев'яна накладка	служить безпосередньою опорою ліктів	40	4,153	16,7	39,0	22,3		40	4,326	15,5	23,5	
	естетична та ергономічна форма, дерев'яна текстура, вкрита лаком	60	6,229	25,1	17,0	-8,1	1	60	6,489	23,3	-6,3	3
Гвинти кріплення	скріплює дерев'яну накладку та металічний підлокітник	100	0,215	0,9	2,0	1,1		100	0,192	0,7	1,3	
Всього			24,80	100	100				27,90	100		

з урахуванням вартості капіталу

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. При використанні підходу оцінки витрат на реалізацію функцій з урахуванням витрат капіталу у порівнянні зі стандартним підходом маємо такі відмінності з відповідною оцінкою їх економічної ефективності:

а. дві функції (слугує точкою кріплення дерев'яної накладки, вкритий Ni-Cr декоративним покриттям для з'єднувального елемента 1, 2) випали з переліку бажаних для ФВА. Економічна ефективність «непроведення аналізу» складає:

- витрати часу робочої групи з ФВА на подальший аналіз однієї функції складають близько 100 людино-годин (5 членів робочої групи (економіст, інженер-конструктор, інженер-технолог, агент з матеріально-технічного забезпечення, представник виробничого підрозділу), 5 засідань по 2 години на така ж кількість часу для самостійної роботи),

- середня вартість 1 години співробітника групи складає близько 33 грн (витрати на оплату праці та інші витрати, пов'язані з роботою персоналу),

- економічний ефект складає: 100 людино-годин *33 грн / людино-година *2 функції = 6600 грн,

- до того ж варто зазначити, що реальна цінність робочого часу зазначених спеціалістів набагато більша, ніж скалькульовані витрати, оскільки співробітники можуть виконувати інші завдання зі значним економічним ефектом.

Недоцільність аналізу цих функцій пояснюється критично малим значенням показника «цінність – собівартість з урахуванням вартості капіталу» (-1,4%), що не дає підстав для впевненості у позитивних результатах подальшого аналізу.

використання в якості критерію оптимізації собівартості з урахуванням вартості капіталу дає змогу отримати заходи з оптимізації, котрі сприяють більшому зростанню EVA у порівнянні зі стандартним підходом (тобто запропонований підхід дає змогу отримати інші заходи з оптимізації, ніж при використанні стандартного підходу). Оцінка економічної ефективності з точки зору EVA по трьом найбільш пріоритетним функціям приведена в табл.4.

Таблиця 4

Оцінка ефективності по найбільш пріоритетним функціям

Матеріальний носій	Функція	Цінність функції - собівартість, % від виробу		Очікуване зростання EVA, грн/од.*		Кільк., од/міс	Очікуване зростання EVA, грн/міс		Різниця EVA, грн/міс
		станд. підхід	запр. підхід	станд. підхід	запр. підхід		станд. підхід	запр. підхід	
1	2	3	4	5	6	7	5*7	6*7	6*7 - 5*7
Пруток 1, пруток 2	з'єднує втулку 1, втулку 2	-5,6	-7,9	1,38	2,20	6000	8 285	13 202	4 917
	вкритий Ni-Cr декоративним покриттям	-6,6	-8,9	1,63	2,48	6000	9 774	14 877	5 103
Дерев'яна накладка	естетична та ергономічна форма, дерев'яна текстура, вкрита лаком	-8,1	-6,3	2,01	1,75	6000	12 074	10 471	-1 604
Всього				5,02	6,42		30 133	38 549	8 416

* - розраховується як множина пунктів 3,4 та собівартості виробу (за стандартною і запропонованою методикою)

Сутність отриманих результатів полягає у тому, що на підготовчому етапі ФВА обов'язковим є формулювання мети аналізу, у тому числі визначення кількісних результатів аналізу з точки зору необхідної мінімальної ефективності отриманих заходів з оптимізації [6]. Варіантами таких кількісних цілей можуть бути певний % зниження витрат при збереженні споживчої цінності продукту, усунення диспропорції між цінністю та вартістю основних функцій чи

матеріальних носіїв. При використанні другого підходу та запропонованої моделі оцінки витрат потенційна ефективність запропонованих заходів буде вища, ніж при використанні стандартного підходу (у даному випадку прогнозоване підвищення EVA з 5,02 грн/од. до 6,42 грн/од., що в місяць складає 8416 грн).

б. при значній обмеженості у людських та часових ресурсах, коли є можливість аналізу або найбільш пріоритетної, або кількох найбільш

пріоритетних функцій, цінність запропонованого підходу полягає в фокусуванні на функціях, оптимізація яких дає найбільший вплив на зростання EVA компанії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Функционально - стоимостной анализ / Н.Г. Чумаченко, В.М. Дегтяренко, Ю.С.Игумнов. – К.: Вища шк., Головное издательство, 1985 – 223 с.
2. Функционально-стоимостной анализ издержек производства / Под ред. Б.И.Майданчика. – М.: Финансы и статистика, 1985 – 271 с.

3. Сосновский Я.Ш., Ткаченко П.Г. Функционально-стоимостной анализ. – К.: Техніка, 1987 – 47 с.

4. Бриль А.Р. Функционально-стоимостной анализ в экономических расчетах. – Л.: Издательство Ленинградского университета, 1989 – 152 с.

5. Слюсаренко А.В. Теоретико - методические основы оценки затрат при проведении функционально-стоимостного анализа // Вчені записки Кримського інженерно - педагогічного університету. Випуск 12. Економічні науки. Сімферополь: НІЦ КІПУ, 2008. - С.218-221.

6. Велленройтер Х. Функционально-стоимостной анализ в рационализации производства. М.: Экономика, 1984 – 111 с.

*Рецензент д.е.н., професор ХНАМГ Момот Т.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 338.48:656.2

РОЗВИТОК ЗАЛІЗНИЧНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ТА УТВОРЕННЯ НОВОГО ПІДРОЗДІЛУ З УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТУРИЗМОМ

Супонєва В.П., здобувач (УкрДАЗТ)

У статті розглянуті питання розвитку залізничного туризму, обґрунтовується необхідність створення туристичних центрів. Запропоновані загальні напрямки та принципи діяльності залізничних туристичних центрів.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Сучасна наука розглядає туризм як складну соціально – економічну систему. Туризм – це галузь економіки невиробничої сфери, підприємства та організації якої відповідають потребам туристів в матеріальних та нематеріальних послугах, основна функція якого – забезпечити повноцінним та раціональним відпочинком. Туризм є фундаментальною основою економіки багатьох розвинутих країн світу. В наш час він перетворився в індустрію міжнародного масштабу, яка займає по доходам третє місце серед найкрупніших експортних галузей економіки, поступаючись лише нафтовидобувній промисловості та автомобілебудуванню. Туристичну індустрію можна розглядати як

сукупність готелів та інших об'єктів локалізації відпочиваючих, засобів транспорту, об'єктів громадського харчування, об'єктів та засобів розваг, засобів пізнавального, ділового, оздоровчого, спортивного та іншого призначення. В наслідок значного попиту індустрія туризму розглядається як галузь, якій має бути приділене відповідне місце у сфері економічної діяльності. На жаль, це не є «аксіомою» для України, що має певні конкурентні переваги (географічне розташування, сприятливі кліматичні умови) для організації індустрії туризму. Одна з головних причин існуючого становища – це відсутність науково обґрунтованого статистичного обліку туристичної діяльності. На жаль, навіть економічні показники діяльності туризму «розчиняються» в даних інших галузей народного господарства.